

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ СПІВОЧИХ ПРОЕКТІВ У СТАНОВЛЕННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ТА РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ УКРАЇНОСПІВУ

THE ROLE OF INNOVATIVE SINGING PROJECTS IN THE FORMATION OF CREATIVE PERSONALITY AND THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN SINGING CULTURE

У статті висвітлено практичний досвід сучасних вокалістів-педагогів щодо реалізації інноваційних співочих проектів та виявлення їх впливу на розвиток культури україноспіву в теперішніх умовах. Розглянуто різні талант-шоу та креативні форми занять з україноспіву, конкурси та телепередачі, майстерні та програми, що сприяють формуванню творчої особистості, духовних цінностей української молоді та спрямовують її на вивчення національної пісенної спадщини. Проаналізовано досвід авторів-ініціаторів співочих проектів на основі опрацювання інформаційних матеріалів та відеороликів з офіційних інтернет-сторінок О. Пономарьова, В. Ібрямової, Н. Рибки-Пархоменко, М. Садовської, К. Середи, С. Карпенко, І. Фетисова. Описано роль шоу-програм та співочих телепроектів «Фольк-музик», «Фабрика зірок», «Голос країни», «Україна має талант», «Х-фактор», «Євробачення». Визначено, що роль співочих проектів полягає в стимулюванні здобувачів освіти до вивчення нового репертуару, пошуку його сценічної інтерпретації, аранжування та подальшого просування фольклорної музики, а також мотивації до виконавської діяльності студентів. Наголошено на проблемі русифікації та американізації україноспіву, що може вирішитися шляхом відстоювання своїх національних співочих традицій. Зроблено висновки, що важливими завданнями інноваційних співочих проектів є популяризація національної пісенної спадщини в сучасному просторі та виховання нового покоління митців-презентаторів культури україноспіву. Запропоновано авторські технології навчання україноспіву, зокрема, «пісенний щоденник», «пісенна світлиця», «таємниці україноспіву», «україноспів-онлайн». Окреслено перспективи дослідження, що передбачають осмислення досвіду широкого кола практиків та створення нових технологій і методик, спрямованих на творче зростання української молоді та вдосконалення співочої культури нашого народу.

Ключові слова: співочі проекти, україноспів, вокальна педагогіка, інноваційні технології, студенти, талант-шоу, майстер-клас.

The article highlights the practical experience of modern vocalists-pedagogues regarding the implementation of innovative singing projects and the identification of their influence on the formation of the student's creative personality and on the development of Ukrainian singing culture nowadays. Various talent shows and creative forms of lessons of singing, competitions and TV shows, workshops and programs that contribute to the formation of creative personality and spiritual values of Ukrainian youth and direct them to study the national song heritage are considered. The experience of authors-initiators of singing projects was analyzed based on the processing of informational materials and videos from the official Internet pages of O. Ponomarev, V. Ibraymova, N. Rybka-Parkhomenko, M. Sadovska, K. Sereda, S. Karpenko, I. Fetysov. The role of show programs and singing TV projects "Folk Music", "Star Factory", "Voice of the Country", "Ukraine has talent", "X-Factor", "Eurovision" is described. It was determined that the role of singing projects is to stimulate students to study new repertoire, to find its stage interpretation, arrangement and further promotion of folk music, as well as to motivate students to perform. The problem of Russification and Americanization of Ukrainian singing is emphasized, which can be solved by defending one's national singing traditions. It was concluded that innovative singing projects involve the popularization of the national song heritage in the modern space and the education of a new generation of artists-presenters of Ukrainian singing culture. The prospects of the research are outlined, which involve the understanding of the experience of a wide range of practitioners and the creation of new technologies and methods aimed at the creative growth of Ukrainian youth and the improvement of the singing culture of our people. The author's techniques for learning Ukrainian singing are offered, in particular, «song diary», «song's house», «secrets of Ukrainian singing», «Ukrainian singing – online».

Key words: singing projects, Ukrainian singing, vocal pedagogy, innovative technologies, students, talent show, master class.

УДК 821.161. 2'06-1
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/74.9>

Лоцман Р.О.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри вокального
виконавства
Українського національного
університету імені Михайла
Драгоманова

Постановка проблеми. З розвитком інформаційних технологій сучасний простір наповнюється медіаконтентом настільки активно, що людство звикає до поглинання власного часу інтернет-мережами та телевізійними програмами. Все це впливає як на формотворчі процеси в становленні кожної окремої особистості, так і на духовний розвиток суспільства. Сучасні носії україноспіву – це не тільки старожили по далеких селах, а й креативна молодь, яка переймає естафету збереження фольклору та творення інноваційних співочих проектів. Постає

проблема: як створити умови для співіснування традиційного та сучасного вокального мистецтва, щоб це допомагало розкривати співацький потенціал нашої нації? Відповідь на це питання спонукає нас до опису та осмислення тих явищ і процесів, що наповнюють наш теперішній культурно-освітній простір. Вокалісти-педагоги, фольклористи-практики, менеджери та автори інноваційних співочих проектів є суб'єктами даного дослідження з метою застосування їх кращого досвіду у навчальний процес закладів мистецької освіти України.

Об'єкт дослідження – процес становлення творчої особистості та розвитку культури україноспіву засобами інноваційних проектів, зокрема, таких, як: «Співоча майстерня», «Співочі сніданки», «Вокальна майстерня», «Вокальна академія», проекти Мар'яни Садовської, Сусанни Карпенко, школа гурту «Божичі», «Пісенний щоденник», «Україноспів-онлайн» та ін.

Метою дослідження є визначення ролі інноваційних співочих проектів сучасних вокалістів-педагогів у розвитку культури україноспіву та становленні творчої особистості здобувача освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема сучасного розвитку україноспіву цікавить дослідників різних напрямків: фольклористів (М. Дмитренко, С. Грица, І. Павленко та ін.), науковців-педагогів (В. Антонюк, О. Єременко, Н. Дрожжина та ін.), артистів (О. Пекун, А. Попова, Л. Прохорова, В. Ковальська та ін.), продюсерів та культурологів, мистецтвознавців (С. Садовенко, В. Дячук, В. Шульгіна) та ін. Перспективи та тенденції розвитку вокального мистецтва та його просування в широкий медіа-простір розглядаються на щорічних міжнародних науково-практичних конференціях «Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: виклики і концепції сьогодення» (Київ), «Міжнародний кросмистецький конгрес «Полікультурна багатомірність – шлях до діалогу та розвитку» (Полтава) та інших.

Формування творчої особистості студентів та школярів на основі вивчення національної пісенної спадщини – проблема давня і сучасна. На цьому в свій час акцентували видатні діячі: І. Огієнко, Я. Степовий, С. Русова, В. Сухомлинський, В. Андрущенко, А. Авдієвський, Н. Матвієнко, В. Ковальська та багато інших. Формувати особистість на ґрунті національно культурного відродження закликав А. Авдієвський, який будучи керівником національного хору імені Г. Верьовки, зробив великий внесок в розвиток української музичної педагогіки [1]. На важливості «музичного просвітництва і виховання», «духовно-естетичного саморозвитку і самовдосконалення» студентів закладів вищої освіти у процесі фахової підготовки наголошують А. Козир та В. Федоришин [3; с. 116–119]. Проблеми застосування інноваційних проектів та технологій в мистецькій освіті присвячені праці О. Рудницької, Г. Падалки, А. Козир, О. Олексюк, О. Ростовського, Л. Масол, К. Завалко, О. Мамченко, М. Дружинець, А. Скрипки, Е. Макарової, Л. Дерев'янка та ін. Автором дослідження реалізовано ряд інноваційних проектів щодо вивчення та популяризації україноспіву, що відображені в публікаціях [4–6].

Втім, невирішеною раніше є проблема висвітлення інноваційного виконавсько-педагогічного досвіду окремих практиків – організаторів

майстерень україноспіву, цікавих новітніх проектів, що з практичної площини описані на сторінках соціальних мереж виконавців та колективів, але досі не були об'єктом наукових досліджень. Враховуючи необхідність розвитку креативних індустрій у вокально-педагогічній діяльності розглянемо співочі проекти, які спрямовані на творче становлення особистості здобувача освіти та вдосконалення культури україноспіву.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Інноваційні проекти у вокальній підготовці студентів розглядаються як особистісно орієнтовані технології, «які впливають на спосіб організації самостійної діяльності студентів, спрямовані на вирішення завдання навчально-виховної діяльності, інтегрують в собі проблемний підхід, групові методи, рефлексивні, презентативні, дослідницькі, пошукові, а також інші методики» [8; с. 96]. Ми розуміємо під поняттям «співочі проекти» вокальні талант-шоу, майстерні, школи україноспіву, цікаві практики, які допомагають українцям пізнати свою пісенну культуру через власний голос. Вважаємо за доцільне зосередити фокус огляду на тих проектах, що спрямовані на формування національної ідентичності носія культури україноспіву, оскільки в час нашої боротьби за свободу це є найважливішим для збереження духовного потенціалу українського народу. Ми також враховуємо тенденцію до європеїзації та інтеграції української культури через зростання впливу сучасних пісенних конкурсів і талант-шоу, наприклад, «Євробачення», «Голос країни» тощо [12]. Проте, в межах статті зосередимо увагу, насамперед, на співочі проекти, що пройняті національною ідеєю і опираються на єдність традиційного та інноваційного компонентів.

Для початку зазначимо, що ініціаторами співочих проектів є професійні вокалісти, педагоги, фольклористи, які можуть передати накопичені знання з україноспіву та навчити цього учасників, які долучаються до проекту. Це відбувається у формі одиничної зустрічі чи серії занять у відповідному місці та у визначений організатором час. Здебільшого автори проектів мають власну концепцію проведення, яку активно рекламують в соціальних мережах. Підготовка до заняття передбачає вибір репертуару, тематики бесіди, складання плану-конспекту тощо. Учасники співочих проектів, як правило, мотивовані до вивчення україноспіву люди різного віку: активна молодь, студенти, батьки з дітьми, старше покоління. Важливими умовами реалізації співочого проекту є вчасне інформування спільноти учасників про проведення запланованих заходів та створення фотоальбомів-відеозвітів реалізованих проектів для подальшої зацікавленості аудиторії. Організація співочих курсів передбачає орієнтування на тематику пісень, що вивчатимуться на визначеній

локації та в спеціально створеній «пісенній» атмосфері. Щодо репертуару, то він залежить від смаків аудиторії та вибору автора-ініціатора проекту. Співаки-фольклористи користуються власними записами пісень з експедицій або архівами фольклору. Виконавці сучасної музики обирають хіти української естради та оригінальні обробки народних пісень, україномовні кавер-версії зарубіжної поп-музики. Класичні твори стануть основою для проведення співочих курсів тими вокалістами, які мають академічну вокальну підготовку і відповідну аудиторію слухачів-учнів. Зауважимо, що характерною рисою сучасного розвитку культури україноспіву є тенденція до універсальності виконавства, тож автори співочих курсів пропонують різноманітні репертуарні програми для опанування учасниками – від фольклору до класики та естради. Ми ж зупинимось конкретніше на прикладах оволодіння техніками різностильового україноспіву, почавши з фольклористичного напрямку. Це проекти В. Ібрямової («Співоча майстерня», «Відкриті співи»), Н. Рибки-Пархоменко («Співочі сніданки»), С. Карпенко та І. Фетисова (школа традиційного танцю та співу «Божичі»), М. Садовської (експериментальні проекти на межі фольклорного, театрального та естрадного виконавства).

«Співоча майстерня», заснована у Чернігові фольклористкою Вірою Ібрямовою, з часу повномасштабного вторгнення реалізовувалась у формі майстер-класів з традиційного співу в Ужгороді. Проект «Відкриті співи» передбачав вивчення улюблених народних пісень з роздрукованих текстів на спеціальних групових заняттях з україноспіву. Основним репертуаром є записані по експедиціях пісні, а стилістика співу – максимально наближена до автентичної, в якій співають старожили. В одному з інтерв'ю В. Ібрямова зазначає про те, що сила традиційного співу в його постійній практиці. Тож триває робота фольклористики-співачки по впровадженню нового мистецького проекту в Чернігові під назвою «Фабрична 12» у співпраці з Наталією Жижченко (ОНУКА), яка на садибі свого діда відроджує музей традиційного музикування [9].

«Співочі сніданки» – проект Наталії Рибки-Пархоменко, що активно реалізується у Львові. У зв'язку з тривалим карантинном та воєнним станом актуалізувалась потреба в терапевтичних співочих проектах – зустрічах, де пісні виконують всі бажані, які попередньо реєструються на заняття. Солістка колективу «Курбаси» Н. Пархоменко презентує фольклорний україноспів, зокрема, в програмі «Пісні українського лісу». Організовані нею заняття мають арт-терапевтичну, гармонізуючу, просвітницьку мету, часто з благодійною підмогою. У соціальних мережах активно виставляються оголошення про набір на наступне заняття, яке оплачують учасники разом зі сніданком. Ця

аристократична трапеза супроводжується професійними фотосвітлинами, привабливими відеороликами та атмосферними інтер'єрами з місця проведення «співочих сніданків». Тематично заняття з україноспіву присвячені календарним святкам та обрядам: «Жнива», «Русалії», «Співи. Звукова сесія» тощо [10].

Школа гурту «Божичі» в Києві створена для вивчення побутових танців та пісень, їх масового поширення в українському суспільстві. Для любителів традиційного мистецтва засновники гурту «Божичі» Ілля Фетисов та Сусанна Карпенко проводять майстер-класи та відкриті заняття по різних локаціях в Києві та інших населених пунктах, під час фестивалів та подорожей Україною. Відео з занять викладаються в інтернет-мережу задля популяризації цієї справи. Варто підкреслити, що С. Карпенко, яка є лауреаткою Національної премії імені Тараса Шевченка, співачкою та режисером, створює неповторні концертні програми на основі фольклору. До прикладу, «Візерунчасті пісні» – це поєднання колоритного народно-автентичного україноспіву з віртуозними інструменталистами сучасності М. Бережнюком та С. Охрімчуком.

Унікальним явищем сучасного україноспіву є експериментальні проекти Мар'яни Садовської, оскільки в них співачка презентує фольклорні наспіви різних регіонів України, демонструючи експедиційні аудіозаписи, відтворюючи діалектний україноспів у різних регістрах звучання голосу, ніби перевтілюючись в образи автентичних співачок в театральній інтерпретації на сцені. Народжена у Львові, але проживаючи в Німеччині сьогодні М. Садовська гастролює по світу, презентуючи україноспів у фольклорно-діалектній, джазовій та естрадній стилістиці.

Зниження концертно-гастрольної зайнятості співаків через карантинні обмеження дало поштовх до пошуку варіантів дистанційної діяльності в полі розвитку україноспіву та вивчення його стилістики. Багато артистів перейшли на активне ведення соціальних сторінок та почали вести відеоблоги. Наступні проекти («Вокальна академія» О. Пономарьова, «Вокальна майстерня» К. Середи, вокальні курси Н. Шепеленко) спрямовані на розвиток культури академічного та естрадного україноспіву, оскільки їх автори-ініціатори є презентаторами різностильового репертуару – класичного та сучасного.

«Вокальна Академія» Олександра Пономарьова, заснована відомим співаком з консерваторською освітою та величезним виконавським досвідом на українській естраді, здійснює підготовку співаків, які мріють про велику сцену, так і любителів співу, які відвідують групові заняття, семінари та майстер-класи академії. Викладачами цієї приватної вокальної школи є також знані співаки, заслужені артисти України Сергій Юрченко

та Володимир Трач. Впродовж навчального року та на літніх канікулах при академії організуються «Вокальні інтенсиви» – заняття, під час яких учасники можуть проявити індивідуальні співацькі навички, виступити перед аудиторією, почути експертну оцінку від фахівців з вокалу та отримати нові знання й практичні вправи [11]. Варто зазначити, що інноваційні співочі проекти О. Пономарьова спрямовані на єдність академічної та естрадної стилістики, тож учасники опановують різножанровий репертуар у відповідних виконавських манерах.

У зв'язку з популяризацією талант-шоу в Україні та запитом суспільства на пошук коуч-тренерів, вокальних майстрів, активізувалась практика вокальних блогерів та педагогів, які ведуть свою діяльність як в дистанційному, так і в очному форматі. До прикладу, *Наталія Шепеленко*, вокальний тренер шоу «Голос країни», проводить майстер-класи по містах України для викладачів музичних шкіл та вокалістів, записує прямі ефіри та веде відеоблог в соцмережах на актуальні теми розвитку співацького голосу. В своїй творчій біографії співачка-коуч зазначає про фахову освіту в Харківському національному університеті мистецтв імені І.Котляревського, захист кандидатської дисертації та проходження додаткових вокальних курсів І. Цуканової, Ю. Сладковської, тренінги універсальних методик розвитку голосу «Естілл Войс» (EVT) та «Комплексна вокальна техніка» (CVT). Н. Шепеленко створює оригінальні відеоролики з наочним демонструванням вокальних прийомів та методів для всіх жанрів та стилів співу – рок, класика, поп, метал, музичний театр, фолк, R&B, соул та ін. Цікавими є відеоматеріали з проведених майстер-класів, коли десятки учасників співають хором чи каноном фрагменти пісень, відпрацьовують той чи інший прийом на емоційному вигуку тощо. Роль співочих проектів Н. Шепеленко в тому, щоб залучити якомога більше аудиторії до виконавської діяльності та шукати нові методи й прийоми для роботи з учнями у вокальному класі. Ведення щоденних відеоблогів у соцмережах дозволяє поширювати цікаві напрацювання та комунікувати з колегами по всій Україні, щоб після дистанційного формату переходити до організації живих зустрічей та майстер-класів.

Після успішних виступів на шоу-програмах співачка Ілларія (Катерина Середа) відкрила «Вокальну майстерню», яка особливо набула популярності в час карантину та продовжується в час воєнного стану. Оскільки багато студентів та школярів перебувають за кордоном, дистанційне вивчення українських пісень стає дедалі актуальнішим через потребу утримати зв'язок з рідною культурою. Тож К. Середа в інтернет-мережі висвітлює свою викладацьку діяльність, перебуваючи в Італії, але продовжуючи виховувати творчих

особистостей засобами української естрадної та академічної музики. Вихованці з різних куточків України займаються україноспівом по відеозв'язку з метою участі у вокальних конкурсах та подальшого творчого зростання. Зокрема, вихованка Ілларії – Злата Дзюнька представляла Україну на Дитячому «Євробаченні» в Єревані в 2022 році.

Значну роль в розвитку осучаснених форм україноспіву відіграють *шоу-програми та співочі проекти на телебаченні*, які сприяють досягненню популярності виконавців та їх творчому зростанню. Ми розглянемо кілька телепроектів («Фольк-мюзик», «Євробачення» тощо), які спрямовані на розвиток культури україноспіву та становлення молодих виконавців. Так, впродовж 10 років на національному телебаченні України транслювалась програма «Фольк-мюзик», яка протиставляла побутовий простір сценічному у різних інтерпретаціях народного фольклору та презентаціях україноспіву, водночас акцентуючи на різнобічному підході до вивчення традиційної культури. В одному випуску програми могли бути одночасно фольклоризм, аматорська творчість та естрадність під єдиним прапором любові до української пісні. Ведуча програми О. Пекун розповідала про особливості різних локацій, де записувався автентичний фольклор та самодіяльна творчість, проводячи сюжетну лінію до сучасної інтерпретації народної пісні естрадними виконавцями. Телепрограма мала на меті пошук та відродження українського музичного етносу, автентичних мелодій та народних пісень різних регіонів України, популяризація автентичної музики серед молоді. З особистого досвіду участі в кількох випусках програми «Фольк-Мюзик» відмітимо важливу роль подібних співочих проектів, які стимулюють до вивчення нового репертуару, пошуку його сценічної інтерпретації, аранжування та подальшого просування фольклорної музики, а також мотивують до виконавської діяльності виконавця, забезпечуючи йому аудиторію та промоцію на телебаченні. Нажаль, «Фольк-Мюзик» припинив своє існування в 2019 році на Суспільному мовленні, а за попереднє п'ятиріччя альтернативної програми з високим рейтингом в глядацької аудиторії так і не було створено.

Все більшої масштабності набувають принесені в Україну зі США та Великобританії вокальні талант-шоу («Фабрика зірок», «Голос країни», «Україна має талант», «Х-фактор») завдяки телевізійному жанру, що передбачає розважальний характер та онлайн-трансляцію. Автору цієї статті доводилось бути учасником всіх перелічених вище співочих проектів, бачити їх закулісся і відчувати вплив талант-шоу на формування творчої особистості. Усі спроби проявити свій талант на телепроектах завершувались усвідомленням того, що це є постановочні фільми, в яких ролі розподіляються

завчасно. На перших відбіркових турах слухають учасників, як правило, молоді менеджери, які не мають елементарної музичної освіти, проте добре розуміють, що таке «формат» їх проекту. Більш та розчарування відчують сотні тих, хто опиняється поза телевізійним проектом, часто маючи всі необхідні вокальні дані бути у фіналі. Але про стрес перед виступом та після нього, про ціну поразки та стимул до професійного зростання знають ті, хто насправді обрав свій шлях не заради слави. Найбільше зло співочих телепроектів – їх швидкоминуча слава, яку навмисне прибільшують переможцю, який після останнього ефірного дня може потрапити у велику депресію через невміння самостійно працювати на сцені без проектних постановок. Тобто по закінченню проекту може завершитися кар'єра, яка почалась ще вчора так феєрично.

Як же впливає на формування творчої особистості співочий телепроект? Позитивно – у будь-якому випадку, оскільки переможець чи учасник отримують новий досвід, навіть якщо гіркий. Інша річ, як розвивається україноспів сьогодні, адже це залежить від змістових програм різних засобів масової інформації. До прикладу, концепція телепроекту «Україна має талант» полягає в реалізації творчого потенціалу особистості та здатності дивувати вокалом, що є конкурентоспроможний з іншими видами мистецтва. «Співають всі» – талант-шоу, що презентує максимально популярний репертуар, щоб за його виконання проголосували всі 100 членів журі. «Голос країни» відображає тенденцію україноспіву з етномотивами в творчості або класичної естради в сучасному прочитанні.

«Євробачення» вважається одним з найпрестижніших проектів сучасного естрадного мистецтва, оскільки щороку у ньому беруть участь безліч талановитих колективів та солістів. Національний відбір «Євробачення» – це змагання за презентацію авторської композиції, яка претендує представляти Україну в світі. За 67 років існування конкурсу «Євробачення» Україна була представлена на ньому з 2003 року і мала неодноразову перемогу. Але чи був то в усіх випадках україноспів, якщо це звучало англійською, німецькою, а не рідною мовою? Виключенням є виступи гуртів «Go-A» (2021) та «Калуш» (2022 р.), чії твори були повністю україномовними. Двововні композиції, у яких англійська чергувалась з українською, на «Євробаченні» представляли: Руслана (2004), «Гринжоли» (2005), Джері Хейл та Альона (2024 р.). Це 5 пісень з 19-ти, в яких європейська публіка чула звучання української мови на конкурсі.

Аналізуючи фінальний номер 10 сезону талантошоу «Х-фактор», можемо помітити ще одну яскраву рису теперішнього розвитку національного естрадного мистецтва, в якому американська

культура домінує над україномовними композиціями. Це дуже нагадує той момент, коли російська поп-культура масово поширювалась по Україні і тільки після 2022 року, в зв'язку з війною, стала ворожою в українському суспільному просторі. Тож русифікація та американізація україноспіву є однаковою проблемою, яку ми маємо визнати і в подальшому відстоювати свої національні традиції як в мовному, так і в звукоформуючому аспектах. Останнє пов'язане з копіюванням американського стилю співу українськими виконавцями та відтворенням чужомовної фонетики при виконанні української пісні, що говорить про орієнтування на звукоідеал не етнічний, а чужий, також це свідчить про асиміляцію вокальної культури окремих її представників.

З вищезазначеного можна зробити висновок про те, що тенденція світового естрадного мистецтва – шоу-програми, які уніфікують розбіжності між націями та народностями та передбачають виконання пісень прогресуючими за розвитком мовами – англійською, німецькою, французькою, втім саме національний колорит україноспіву вирізняє його з-поміж інших культур і має задавати тон сучасної музики. Прикладом може стати фольклорний спів К. Павленко, солістки гурту «Go-A», що вразив публіку на конкурсі «Євробачення» абсолютною відмінністю виконавської манери від представленої в більшості виконавців конкурсу. Оскільки в інших країнах класична та естрадна музика давно витіснила фольклорну виконавську традицію, то там дедалі рідше можна почути спів з національним колоритом, зокрема, народне традиційне виконавство. Зауважимо, що сучасна війна стимулювала до пошуку нових ампула для виконавців, які перейшли від російськомовних пісень до українських, від сарафанів і кокошників до вишиванок, пропагуючи ідею збереження власної ідентифікації нашого народу. Тож у час, коли Україна відстоює власну державність тенденція до вивчення та збереження національної культури особливо актуалізується. Все більше людей повертається обличчям та серцем до рідної мови, традицій та всього, що підкреслює їх українськість. І так, важливо, щоб саме в цей складний період становлення української держави була можливість реалізовувати інноваційні мистецько-просвітницькі проекти, що сприятимуть підвищенню рівня патріотизму та освіченості нашої молоді.

Одним з таких є започаткований автором статті співочий проект «*Пісенний щоденник*» в умовах родинного виховання, що пізніше активно став використовуватися в системі мистецької освіти. Проект полягає у регулярному веденні відеозаписів виконання улюблених пісень з метою їх вивчення і популяризації в інтернет-просторі. Основним завданням «пісенного щоденника»

є привернення уваги до важливості щоденного співу та пошуку 365 пісень на прожитий рік в традиціях свого народу. Інтернет-влог «Пісенний щоденник» сприяв просуванню україномовного медіаконтенту у соцмережах та на платформі You Tube. Відеоролики з виконанням пісень доступні в групі «Україноспів. Пісенний Щоденник» у Facebook і сприяють взаємообміну та комунікації між українцями всього світу.

За результатами проекту було випущено чотири серії документального фільму-мюзиклу «Пісенна світлиця», який присвячений проблемі відродження співочих традицій в побуті сучасних українців. Під час прем'єри фільму в Будинку Кіно в Києві восени 2023 року студенти різних закладів освіти висловили своє зацікавлення щодо перейняття даної моделі виховання піснею молодшого покоління. Тож ми сподіваємось, ці матеріали будуть корисні для творчого зростання майбутніх митців та педагогів, а також українських родин. Фільм також доступний для вільного перегляду в інтернеті.

Наступний інноваційний проект «Таємниці Україноспіву», спрямований на формування творчої особистості студентів та розвиток національної культури і був реалізований нами наприкінці 2020 року. У межах проекту створено 10 відеороликів про історію та теперішнє пісенної спадщини нашого народу. Кожне відео розкриває історію та окремих постатей національної вокальної школи, присвячене відповідній темі, наприклад, «Берегині україноспіву», «Пісенна мандрівка Україною», «Щедрі колядоспіви», «Пісенна казка», «Дитячі співанки» тощо. На основі проекту було підготовлено науково-методичну збірку з історії україноспіву, нотними зразками пісень та к'юар-кодами – посиланнями на відеоролики. Впродовж 2020–2024рр. результати інноваційного проекту активно впроваджуються в освітній процес в Україні та в міжнародних українських школах Європи [6].

На сьогоднішній день триває робота над створенням інформаційного сайту «Україноспів-онлайн», на якому презентуватимуться аудіоуроки для вивчення українських пісень здобувачами освіти, а також методичний матеріал для вчителів – нотні збірки, електронні книги, експедиційні записи фольклору, фонограми «мінус» для практичного використання тощо. У режимі тестування ми маємо мобільний додаток «Україноспів», який містить перші тридцять пісень для опанування здобувачами освіти з подальшою перспективою доповнення відеоуроків відповідно до рівнів – від початкового до професійного. Надметою вищезгаданих інноваційних проектів є створення Храму-музею української пісні, в яких відбуватимуться просвітницькі заходи, присвячені меморіалізації світочів національної вокальної культури, а також майстерні по вивченню

різностильового україноспіву за участю відомих виконавців та педагогів.

Висновки і подальші перспективи. Вивчення практичного досвіду сучасних вокалістів-педагогів щодо реалізації інноваційних співочих проектів сприяло виявленню їх впливу на творче становлення особистості та розвиток культури україноспіву. Розглянуто різні талант-шоу та креативні форми занять з україноспіву, конкурси та телепередачі, майстерні та програми, зокрема, «Співоча майстерня», «Співочі сніданки», «Вокальна майстерня», «Вокальна академія», проекти Мар'яни Садовської, Сусанни Карпенко, школа гурту «Божичі» та ін.

Визначено, що інноваційні співочі проекти спрямовані на формування духовних цінностей української молоді та вивчення національної пісенної спадщини. Розглянуто особливості проведення співочих проектів, зокрема: підготовка репертуару (фольклорного, класичного та естрадного), анонсування про подію в інтернет-мережах, навчання україноспіву у визначений час та на відповідній локації, створення фотоальбомів-відеозвітів реалізованих заходів. Проаналізовано досвід авторів-ініціаторів співочих проектів на основі опрацювання інформаційних матеріалів та відеороликів з офіційних інтернет-сторінок О. Пономарьова, В. Ібрюмової, Н. Рибки-Пархоменко, М. Садовської, К. Середи, С. Карпенко, І. Фетисова.

Описано роль шоу-програм та співочих проектів на телебаченні («Фольк-мюзик», «Фабрика зірок», «Голос країни», «Україна має талант», «Х-фактор», «Євробачення»), що полягає в стимулюванні здобувачів освіти до вивчення нового репертуару, пошуку його сценічної інтерпретації, аранжування та подальшого просування фольклорної музики, а також мотивації до виконавської діяльності виконавця та забезпечення його промоції на телебаченні. Наголошено на проблемі русифікації та американізації україноспіву, що може вирішитися шляхом відстоювання своїх національних співочих традицій.

Запропоновано авторські технології навчання україноспіву, зокрема, «пісенний щоденник», «пісенна світлиця», «таємниці україноспіву», «україноспів-онлайн». Вищезазначені інноваційні проекти мають на меті методичне забезпечення процесу вивчення українських пісень і популяризації їх в інтернет-просторі, створення відеоматеріалів про історію та теперішнє пісенної спадщини нашого народу, розробку мобільного додатку та інформаційного сайту «Україноспів-онлайн». На основі опрацьованого матеріалу зроблено висновки, що інноваційні співочі проекти передбачають популяризацію національної пісенної спадщини в сучасному просторі та виховання нового покоління митців-презентаторів культури україноспіву. Оскільки

щодня з'являються креативні проекти та ініціативи щодо навчання україноспіву, подальші перспективи дослідження передбачають осмислення досвіду широкого кола практиків та створення нових технологій і методик, спрямованих на творче зростання української молоді та вдосконалення співочої культури нашого народу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Авдієвський А. Т. Формувати особистість на ґрунті національно культурного відродження. *Українські діячі про музичне виховання школярів та проблеми методики його викладання*. К., 1998. С. 8–12.
2. Дружинець М.І. Пісенний конкурс Євробачення та вокальні телевізійні талант-шоу як фактор європеїзації та євроінтеграції української культури. *Музикознавство*. 2019, № 35. С. 280–286.
3. Козир А.В., Федоришин В.І. Вступ до акмеології мистецької освіти: навч. методич. посіб. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. 263 с.
4. Лоцман Р.О. Використання технології «Пісенний кошик» у навчанні мистецтва здобувачів мистецької освіти. *Мистецтво та освіта*. № 3, 2024. С. 17–23.
5. Лоцман Р.О., Остапенко Е. Розробка та застосування онлайн-курсу «Саморозвиток співака за методом пісенного щоденника». *Мистецтво та освіта*. № 4 (106), 2022. С. 50–56
6. Лоцман Р.О. Таємниці Україноспіву: науково-популярне видання. Кам'янець-Подільський : ФОП Буйницький О.А. 2020. 88 с.
7. Макарова Е.В., Інноваційні напрями процесу вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції*, 14–15 квітня 2016 року, м. Київ, 613–618 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14449/1/E_Makarova_2016_04_04_konf_IM.pdf (дата звернення 28.08.2024)
8. Мамченко О.М., Дерев'яно Л. А. Інноваційні освітні технології у вокальній підготовці студентів вищих мистецьких навчальних закладів. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. К., 2017, № 1. URL: <https://mmod.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/22> (дата звернення 28.08.2024)
9. Офіційна сторінка проекту «Співоча майстерня» В. Ібрямової. URL: https://www.instagram.com/spivocha_maysternya/ (дата звернення 28.08.2024)
10. Офіційна сторінка проекту «Співочі сніданки» Н. Рибки-Пархоменко. URL: <https://www.instagram.com/natalka.rybka/> (дата звернення 28.08.2024)
11. Офіційна сторінка проекту «Вокальна академія» О. Пономарьова. URL: <https://www.facebook.com/varopomaryov/> (дата звернення 28.08.2024)
12. Скрипка А. Шоу-технології як форма соціальної комунікації : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. соціологічних наук : спец. 22.00.04. Харків, 2010. 19 с.